

Kapital og
risikoforhold

Pilar 3 2021

Innhold

1.	Innledning.....	2
1.1	Kapitaldekningsregelverket	2
2.	Om BN Bank.....	5
3.	Regulatorisk kapital.....	6
4.	Risiko- og kapitalstyring i BN Bank ASA.....	7
4.1	Kontroll- og styringsstruktur, roller og ansvar	8
4.2	Elementer i risiko- og kapitalstyringen.....	9
5.	Informasjon per risikogruppe.....	13
5.1	Kredittrisiko.....	14
5.2	Markedsrisiko	24
5.3	Operasjonell risiko	25
5.4	Compliancerisiko.....	27
5.5	Likviditetsrisiko.....	27
5.6	Eierrisiko.....	28
5.7	Strategisk risiko	29
5.8	Forretningsrisiko	30
5.9	Bærekraftsrisiko (ESG).....	30

1. Innledning

Dette dokumentet gir en beskrivelse av risiko- og kapitalstyring i BN Bank ASA og skal sammen med årsrapporten dekke krav til offentliggjøring av finansiell informasjon. Som vedlegg til rapporten offentliggjøres også et sett av standard skjema som oppdateres med anbefalt frekvens for det enkelte skjema.

BN Bank har etablert en strategi og prosess for risikostyring og vurdering av kapitalbehov og for hvordan dette kan opprettholdes. Samlebetegnelsen for dette er Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP). Vurderingen av kapitalbehovet inkluderer størrelse, sammensetning og fordeling av den ansvarlige kapitalen tilpasset nivået på de risikoer som banken er eller kan bli utsatt for. Hovedkonklusjonen er at bankens risiko-, kapital- og likviditetssituasjon er god. Styring og kontroll av bankens risiko vurderes som tilfredsstillende, og banken er etter styrets oppfatning tilstrekkelig kapitalisert i forhold til bankens risikonivå og regulatoriske krav. I tråd med lov og forskrift, samt mandat og instruks kvalitetssikrer revisor at banken tilgjengeliggjør korrekt og tilstrekkelig informasjon om finansielle forhold. Pilar 3-rapporten er imidlertid ikke underlagt en egen revisjon.

Utover informasjon tilgjengelig i dette dokumentet vises til «Om oss/IR» på BN Banks hjemmeside bnbank.no.

1.1 Kapitaldekningsregelverket

Kapitaldekningsregelverket bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger fra Bank for International Settlements (BIS). Formålet med kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Regelverket skal sørge for større samsvar mellom hvordan myndighetene setter krav til kapitaldekning i finansinstitusjonene og den metodikken institusjonene selv benytter for å beregne sitt kapitalbehov. Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 2: Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging

Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

I Finansforetaksloven § 14-1 stilles det følgende minstekrav til ansvarlig kapital:

- 4,5 prosent i ren kjernekapitaldekning
- 6,0 prosent i kjernekapitaldekning
- 8,0 prosent i ansvarlig kapital

I Finansforetaksloven § 14-3 stilles det følgende krav til buffere i kapitaldekningen:

- 2,5 prosent i kapitalbevaringsbuffer bestående av ren kjernekapital utover minimumskravet
- 4,5 prosent i systemrisikobuffer bestående av ren kjernekapital utover minimumskravet og kapitalbevaringsbuffer.
- 0-2,5 prosent i motsyklisk kapitalbuffer i form av ren kjernekapital utover minimumskravet, kapitalbevaringsbuffer og systemrisikobuffer. Motsyklisk kapitalbuffer var per 31. desember 2021 1 prosent. Motsyklisk kapitalbuffer øker til 1,5 prosent fra 30. juni 2022 og til 2 prosent med virkning fra 31.12.2022. Det forventes at bufferen i løpet av året vil øke til 2,5 prosent med virkning fra 2023.

I de følgende kapitlene er det redegjort nærmere for innholdet i den enkelte pilar.

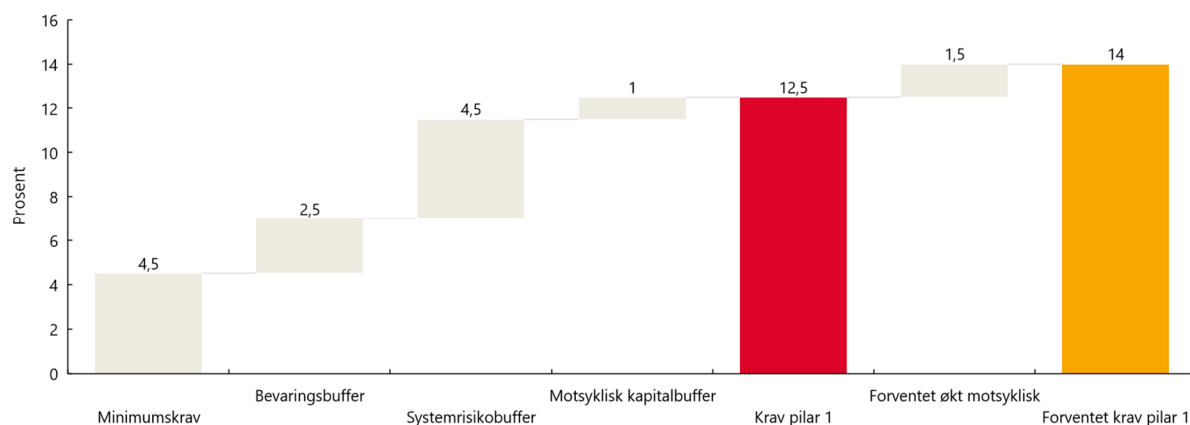
1.1.1 Pilar 1 – Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 1 omhandler minstekrav og bufferkrav til kapitaldekning.

$$\frac{\text{Kjernekapital} + \text{hybridkapital} + \text{tilleggs kapital}}{\text{Kredittrisiko} + \text{Markedsrisiko} + \text{Operasjonell risiko}} \geq \text{minstekrav} + \text{bufferkrav}$$

Med motsyklisk buffer, systemrisikobuffer og bevaringsbuffer var kravet til ren kjernekapital 12,5 prosent per 31. desember 2021, se Figur 1. Dersom motsyklisk buffer blir fullt slått på, vil kravet til ren kjernekapital være 14 prosent. BN Bank benytter avansert IRB-metode¹ for beregning av kredittrisiko for foretaksengasjement og for massemarkedsengasjement med pantesikkerhet i boligeiendom. For operasjonell risiko benyttes basismetoden og for øvrige balanseposter benyttes standard metode.

Figur 1: Oversikt krav til ren kjernekapital, Pilar 1

1 Internal Rating Based Approach.

1.1.1.1 Uvektet kapitalkrav (Leverage Ratio)

Det fastsatte minstekravet er etter CRR/CRD IV-forskriften på 3 prosent. Alle banker skal i tillegg ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer som utgjør minst 2 prosent av bankens eksponeringsmål.

1.1.2 Pilar 2 – Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Pilar 2 er basert på to hovedprinsipper.

1. Pilar 2 stiller krav til bankenes kapitalvurderingsprosess (ICAAP). Formålet med prosessen er å vurdere og dokumentere bankens risikoprofil for å skape sikkerhet for at konsernet har tilstrekkelig kapital til å dekke risikoen forbundet med virksomheten
2. Bankene skal etablere en kapitalplan/strategi for å opprettholde et tilstrekkelig kapitalnivå

Finanstilsynet skal gjennomgå og vurdere foretakenes samlede risikonivå og tilhørende kapitalbehov (SREP²). Finanstilsynets SREP-vurderinger vil kunne stille foretaksspesifikke krav til kapitalnivå, nivå på likviditetsnøkkeltall eller finansieringsstruktur. Finanstilsynet har også myndighet til å sette i verk risikoreduserende tiltak. I Rundskriv 12/2016 (sist oppdatert i september 2020) om Finanstilsynets SREP-vurdering er norske finansforetak delt inn i fem grupper basert på størrelse, kompleksitet og virkeområde, samt graden av risiko som foretaket representerer for det finansielle systemet. Inndelingen bestemmer hyppigheten og omfanget av Finanstilsynets vurderinger og dialog med foretaket. BN Bank er etter Finanstilsynets inndeling i gruppe 3, som medfører detaljert SREP-vurdering hvert 3. år.

BN Bank har etablert en strategi og prosess for risikostyring og vurdering av kapitalbehov og hvordan dette kan opprettholdes. Vurderingen av kapitalbehovet inkluderer størrelse, sammensetning og fordeling av den ansvarlige kapitalen tilpasset nivået på de risikoer som banken er eller kan bli utsatt for. Vurderingene er risikobaserte og framoverskuende. Risikoområder som vurderes i tillegg til pilar 1-risikoene er konsentrasjonsrisiko i kredittporteføljen, rente-, spread- og valutarisiko i bankporteføljen, strategisk risiko, forretningsrisiko, likviditetsrisiko, eierrisiko, juridisk risiko, compliancerisiko, systemrisiko, omdømmerisiko, operasjonellrisiko og ESG-risiko.

Med bakgrunn i bankens dokumentasjon av risiko- og kapitalvurderingsprosessen og Finanstilsynets skjønnsmessige vurderinger med støtte i metodikk i henhold til rundskriv 12/2016 vurderer Finanstilsynet at BN Bank i tillegg til kravene i pilar 1 skal ha et pilar 2-krav på 2,6 prosent av samlet beregningsgrunnlag etter pilar 1.

BN Bank har gjennomført vurderingene for 2022 med tilhørende rapportering til Finanstilsynet. Hovedkonklusjonen er at bankens risiko-, kapital- og likviditetssituasjon er på et solid nivå per 31.12.2021, og gitt bankens finansielle prognoser vil banken være tilfredsstillende kapitalisert

² Supervisory review and evaluation process, <https://www.finanstilsynet.no/tema/kapitaldekning/vurdering-av-samlet-kapitalbehov-og-tilsynsmessig-oppfolging-pilar-2/>

gjennom hele 2022. En overordnet vurdering viser at kvaliteten i rammeverket for styring og kontroll er tilfredsstillende.

1.1.3 Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon

Formålet med pilar 3 er å bidra til økt markedsdisiplin og å gjøre det lettere å sammenligne foretak. Opplysningene skal gi markedsaktører mulighet til å vurdere foretakenes risikoprofil, kapitalisering og styring og kontroll av risiko. Informasjonen skal gis på en forståelig måte som gjør det mulig å sammenligne ulike foretak. Informasjonen skal offentliggjøres minst årlig samtidig med årsregnskapet, men ved behov skal kravene offentliggjøres hyppigere. Institusjoners offentliggjøringsplikt er regulert i åttende del av kapitalkravsforordningen (CRR (EU) 2013/575) og i forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV, del XI. Denne rapporten vil løpende bli supplert med en faktabok som publiseres på bankens nettside sammen med øvrig finansiell informasjon.

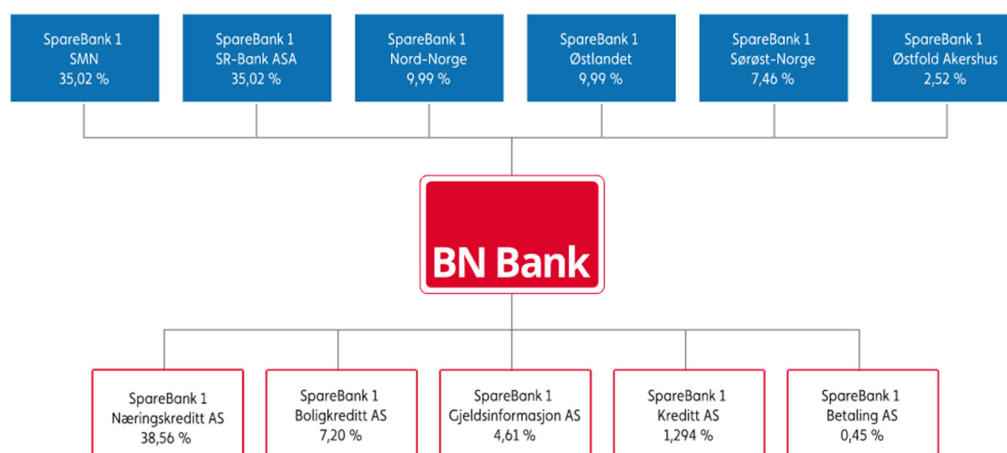
Internrevisjonen gjennomgår IRB-systemet og bruken av det, herunder etterlevelsen av de enkelte kravene. I tillegg har internrevisjonen vurdert kvaliteten på bankens interne måling, rapportering og styring av risiko (ICAAP). Pilar 3-rapporten er ikke underlagt revisjon.

2. Om BN Bank

BN Bank er eid av en gruppe SpareBank 1-banker som vist i Figur 2. BN Bank har eierandeler i følgende selskaper:

- SpareBank 1 Boligkreditt AS (7,20 % eierandel). Kredittforetak, utsteder av OMF (boliglån)
- SpareBank 1 Næringskreditt (38,56 % eierandel). Kredittforetak, utsteder av OMF (næringslån)
- SpareBank 1 Gjeldsinformasjon AS (4,61 % eierandel). SpareBank1-bankenes holdingselskap for eierpostene i Norsk Gjeldsinformasjon AS, som er et gjeldsinformasjonsforetak.
- Collection Eiendom (100 % eierandel). Collection Eiendom er etablert for å eie aksjer i selskaper knyttet til konsernets tapsengasjement.
- SpareBank 1 Kreditt (1,294 % eierandel). Kredittkortselskap
- SpareBank 1 Betaling AS (0,45 % eierandel). Mobilbetalingsselskap, deleier i Vipps AS

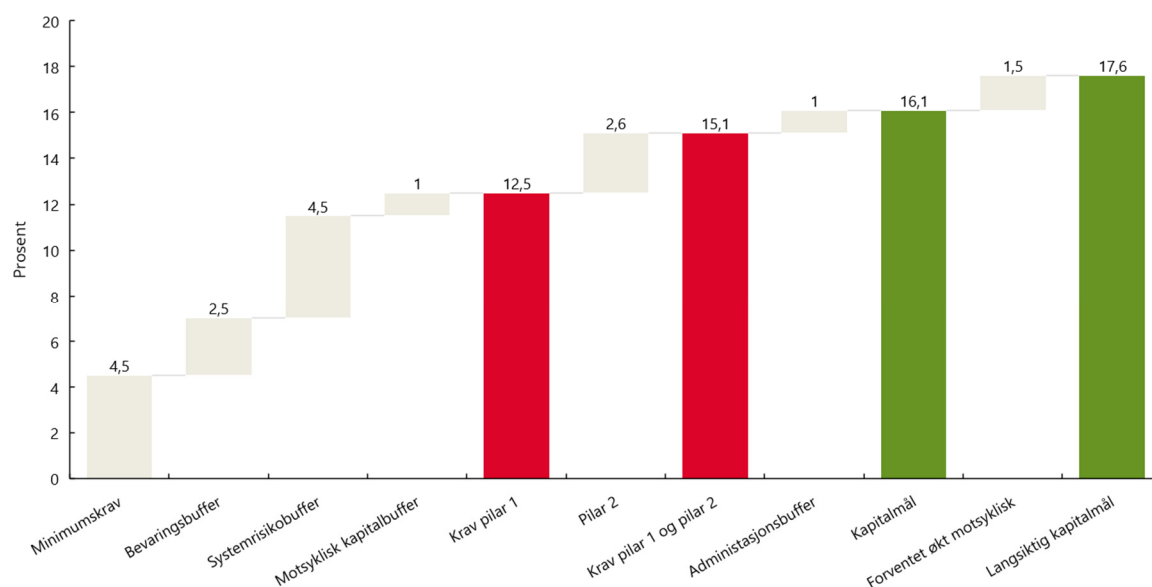
Figur 2: BN Banks juridiske struktur

3. Regulatorisk kapital

Bankens kapitalmål er de til enhver tid gjeldende regulatoriske minimumskrav og bufferkrav til ren kjernekapital i henhold til pilar 1 pluss bankens gjeldende pilar 2-krav og en administrasjonsbuffer på 1 prosentpoeng. Per desember 2021 utgjør dette 16,1 prosent. Motsyklisk kapitalbuffer øker til 1,5 prosent fra 30. juni 2022 og til 2 prosent med virkning fra 31.12.2022. Det forventes at bufferen i løpet av året vil øke til 2,5 prosent med virkning fra 2023. BN Bank tar høyde for denne økningen, og legger derfor et langsiktig kapitalmål på 17,6 prosent til grunn, se Figur 3. For å sikre optimal kapitalstruktur fastsettes mål for kjernekapitaldekning og kapitaldekning til henholdsvis 1,5 prosentpoeng og 3,5 prosentpoeng over målet for ren kjernekapitaldekning. Banken skal også ha en uvektet kapitalandel på minimum 5 prosent med tillegg av en buffer på 1 prosentpoeng. Målene gjelder for perioden 2022-2025 eller inntil nye mål fastsettes.

Figur 3: Oversikt over kapitalkrav og kapitalmål ved utgangen av 2021

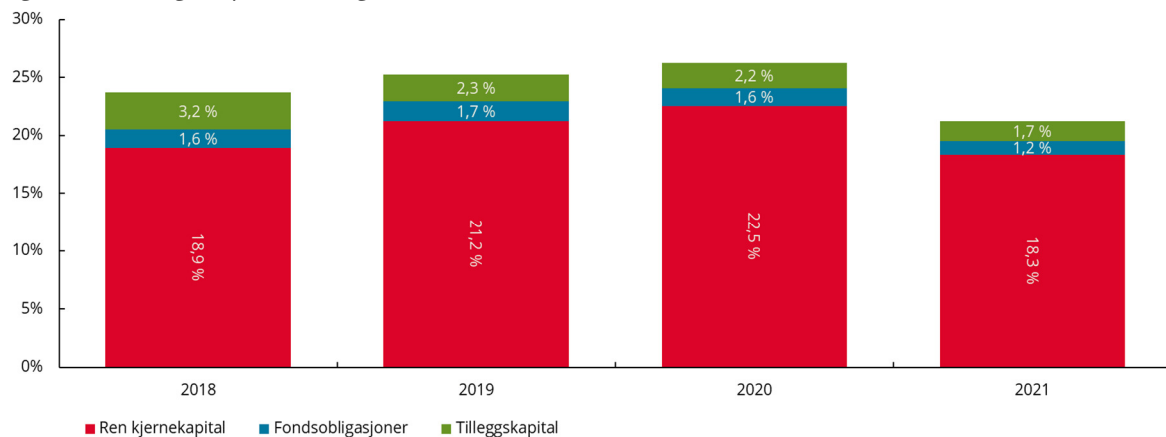

Tabell 1 viser status på de ulike kapitaldekningsmålene i 2021, BN Bank har i hele perioden hatt en kapitaldekning godt over kapitalmålet. Nedgangen i kapitaldekning mellom 2. og 3. kvartal skyldes i hovedsak kjøp av aksjer i Sparebank1 Næringskreditt.

Tabell 1: Kapitaldekning 2021

	4. kv. 2021	3. kv. 2021	2. kv. 2021	1. kv. 2021
Ren kjernekapitaldekning	18,3 %	19,0 %	23,3 %	23,5 %
Kjernekapitaldekning	19,5 %	20,2 %	24,9 %	25,5 %
Kapitaldekning	21,2 %	22,0 %	27,1 %	27,4 %
Uvektet kjernekapitalandel	7,1 %	7,2 %	8,0 %	8,2 %

Figur 4: Utvikling i kapitaldekning fra 2018 til 2021

Figur 4 viser utviklingen i bankens kapitaldekning fra 2018 til 2021. Utviklingen kan forklares både med endring i beregningsgrunnlaget og i kapital, viktige momenter er bortfallet av Basel 1-gulvet i 2019 og bankens kjøp av aksjer i Sparebank1 Næringskreditt i 2021.

Kapitaldekningsberegningen under pilar 1 framstilles i tabell 2 i pilar 3-vedlegget.

4. Risiko- og kapitalstyring i BN Bank ASA

Formålet med risiko- og kapitalstyringen er å skape og beskytte verdi, herunder å identifisere og håndtere risiko slik at risikoen er innenfor fastsatte rammer, samtidig som de skal gi størst mulig sikkerhet for oppnåelse av bankens målsettinger for:

- Virksomheten (overordnet/strategisk)
- Målrettet, effektiv og hensiktsmessig drift (drift)
- Pålitelig intern og ekstern rapportering (finansiell rapportering)
- Overholdelse av lover og regler, samt internt regelverk (etterlevelse)

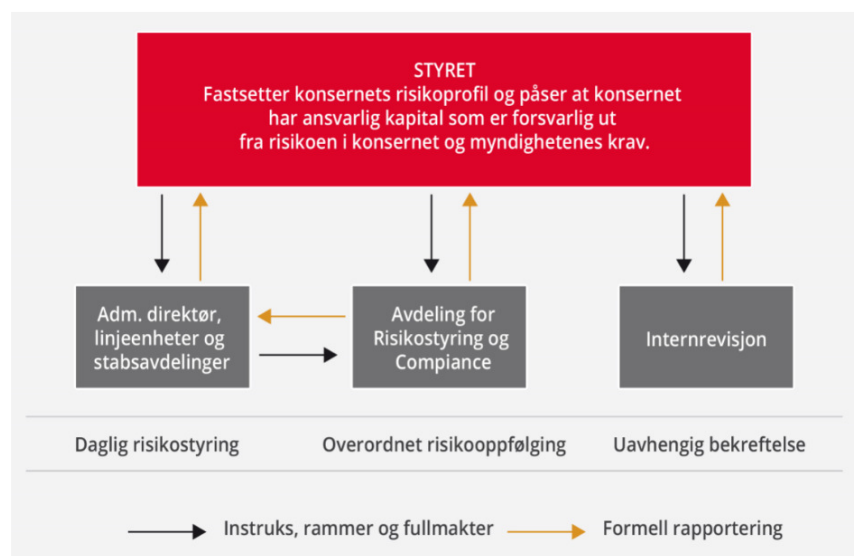
BN Banks strategi for risiko- og kapitalstyring og strategier for enkeltrisikoen er basert på følgende overordnede prinsipper:

- Banken skal ha en lav risikoprofil
- Bankens inntjening skal være et resultat av kunderelaterte aktiviteter og ikke av finansiell risikotaking
- Bankens risikostyring skal være tilpasset bankens risikoeksponering slik at vesentlige risikoer skal ha størst oppmerksomhet
- Dersom det er usikkerhet rundt omfanget av en risiko eller tvil om hvilket system som skal benyttes i risikostyringen, skal det mest forsiktige alternativet benyttes
- Ved endring av eksisterende eller etablering av nye produkter/forretningsområder, skal det før beslutning om eventuell iverksettelse foreligge en grundig vurdering av betydningen for bankens risiko
- Bankens risikostyring og kontroll skal dekke alle områder i banken og være organisert slik at interessekonflikter mellom ansatte og avdelinger unngås. Det skal være klarhet i hvem som har ansvar.

4.1 Kontroll- og styringsstruktur, roller og ansvar

I arbeidet med god og helhetlig risikostyring er bedriftskulturen grunnmuren. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen (deres individuelle egenskaper og integritet, verdigrunnlag og etikk), ledelsesfilosofi/-stil og styringsprinsipper. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med kontroll- og styringstiltak. BN Bank har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen. Banken legger vekt på uavhengighet i risikostyringen, og ansvaret er derfor delt mellom ulike grupper, se Figur 5.

Figur 5: Illustrasjon av ansvarsfordelingen for risikostyring

Styret har ansvaret for å påse at konsernet har ansvarlig kapital som er forsvarlig ut fra vedtatt risikoprofil og myndighetspålagte krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene om risikoprofil og avkastning. Styret fastlegger videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i konsernet, samt etiske regler som skal bidra til en høy etisk standard. Styrets arbeid er nedfelt i en årsplan som oppdateres årlig. Dette sikrer at styret har tilstrekkelig tid til og fokus på sentrale oppgaver.

Styret har utnevnt et risikoutvalg, et revisjonsutvalg og et kompensasjonsutvalg. Risikoutvalget og revisjonsutvalget er forberedende organer for styret i saker som vedrører finansiell informasjon, bankens risikostyring og internkontroll. Utvalgene består av tre medlemmer utnevnt av styret. Kompensasjonsutvalget skal tilsvarende bistå styret i dets arbeid med ansettelsesvilkår for BN Banks administrerende direktør, og i arbeid med hovedprinsipper og strategi for kompensasjon av det øverste ledersjiktet i konsernet. Utvalget består av tre medlemmer utnevnt av styret.

Administrerende direktør har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Det betyr at administrerende direktør er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Administrerende direktør er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Forretningsdivisjoner og stabsenheter har ansvaret for risikostyringen innenfor sitt ansvarsområde. Dette innebærer at lederne skal sørge for at det etableres og gjennomføres forsvarlig risikostyring, og sørge for at denne utføres i samsvar med styringsdokumenter, fullmakter, rutiner og instruksjer.

Avdeling for risikostyring og compliance er organisert uavhengig av linje- og stabsenhetene og rapporterer direkte til administrerende direktør. Avdelingen har også fullmakt til å rapportere direkte til styret dersom det er påkrevd. Avdelingen har ansvaret for videreutvikling av rammeverket for risikostyring inkludert risikomodeller og risikostyringssystemer. Avdelingen er videre ansvarlig for uavhengig oppfølging og rapportering av risikobildet, og følger opp etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter.

Internrevisjonen er styrets redskap for å påse at risikostyringen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Internrevisjonens mandat er å gi en uavhengig vurdering av kvaliteten og effektiviteten i bankens governance, risiko- og kapitalstyring, internkontroll og compliance. Den interne revisjonsfunksjonen utføres av ekstern leverandør, noe som sikrer uavhengighet, kompetanse og kapasitet. Internrevisjonen rapporterer direkte til styret.

4.1.1.1 Organer og utvalg

For å bistå administrerende direktør med beslutningsgrunnlag og oppfølging er det etablert en risiko- og balansestyringskomite, et valideringsutvalg, et compliance- og sikkerhetsutvalg og en kredittkomite.

Risiko- og balansestyringskomite: Et rådgivende organ for administrerende direktør som er sammensatt av sentrale ressurser fra risikostyring, compliance, økonomi, finans og forretningsområdene. Komiteen følger opp konsernets risikoprofil og balansestyring.

Valideringskomite: Avdeling for risikostyring og compliance har det operasjonelle ansvaret for validering av bankens IRB-system. Valideringskomiteen behandler og vurderer resultatene fra valideringen og anbefaler endringer og tiltak overfor styret.

Compliance- og sikkerhetsutvalg: Formålet med utvalget er å påse at nye og endrede lover, forskrifter, rundskriv og bransjestandarder blir vurdert av organisasjonen. For sikkerhetsområdet skal utvalget holde seg orientert om trusselbildet som bransjen og banken er stilt ovenfor, og fremme forslag til løsninger for sikringstiltak der det er behov for det. Utvalget er sammensatt av representanter fra aktuelle fagområder.

Kredittkomite: kredittkomiteen er et rådgivende organ for beslutningstaker i større kredittsaker.

4.2 Elementer i risiko- og kapitalstyringen

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring er rammeverket basert på de elementer som reflekterer måten styret og ledelsen ønsker å styre konsernet på:

- Strategisk målbilde
- Bedriftskultur
- Risikokartlegging

- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl. avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

4.2.1 Strategisk målbilde

Risiko- og kapitalstyringen i BN Bank tar utgangspunkt i det definerte strategiske målbildet slik dette fremkommer gjennom strategiplanen.

4.2.2 Bedriftskultur

I prosessen for risikostyring er bedriftskulturen grunnmuren. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen med deres individuelle egenskaper som integritet, verdigrunnlag, etiske holdninger, lederstil og styringsprinsipper. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak. Banken har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen.

4.2.3 Risikokartlegging

Identifikasjon av risiko er framoverskuende og integrert i strategi- og budsjettprosessen. Prosessen skal dekke alle vesentlige risikoer konsernet utsettes for og gjennomføres minimum årlig.

4.2.4 Risikoanalyse

Det gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoenes egenskaper og årsaksmekanismer. Vesentlige risikoer kvantifiseres basert på anerkjente metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Mindre risikoer fastsettes basert på kvalitative vurderinger. Risikoanalysen sikrer at det foretas en kvalifisert og strukturert vurdering og dokumentasjon av etablerte kontroll- og styringstiltak.

4.2.5 Stresstester og scenarioanalyser

Hensikten med å foreta en stresstest er å se hvordan et nedgangsscenario påvirker bankens risikobilde og kapitaldekning. Det gjennomføres periodiske stresstester og scenarioanalyser for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen til konsernet. Analysene gjennomføres på de mest kritiske risikoområdene som bl.a. kreditt-, markeds- og likviditetsrisiko, og tar hensyn til en negativ makroøkonomisk utvikling over en periode på fem år. Banken bruker tre ulike tilnærminger til stresstesting som beskrevet under.

Top-down stresstest: Tar utgangspunkt i et makroøkonomisk scenario og tester bankens motstandskraft på aggregert nivå. Ulik informasjon om bankens sammensetning av utlånsportefølje benyttes i øvelsen.

Bottom-up: I en bottom-up stresstest stresses gjøres forutsetninger om effekten av scenarioet for hver enkelt utlånskunde før effektene aggregeres opp til samlet effekt for bankens balanse,

resultat og kapitaldekning. Også denne typen stresstest tar utgangspunkt i et makroøkonomisk scenario.

Omvendt stresstest: Det er stor usikkerhet knyttet til prognoser og scenarier for framtidig utvikling i makroøkonomiske stresstester. Spesielt anslag for potensielle tap på utlån og obligasjoner har høy usikkerhet. For å belyse bankens motstandsdyktighet gjennomføres en omvendt stresstest der det beregnes hvor stort tap banken kan bli påført uten å komme i brudd med gjeldende krav til kapitaldekning. Resultatet av den omvendte stresstesten gir banken kunnskap om tåleevnen for tap før kapitaldekningen faller til og under et kritisk nivå.

4.2.6 Risikostrategier

I risikostrategiene definerer styret ønsket risikoprofil gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall på de ulike risikoområdene. Strategiene revideres minimum årlig og er nærmere omtalt i Figur 6 under.

4.2.7 Kapitalstyring

BN Bank skal ha en kapitalstyring som sikrer:

- en effektiv kapitalanskaffelse og -anvendelse i tråd med konsernets strategiske målbilde og vedtatte forretningsstrategi
- egenkapitalavkastning i tråd med vedtatt strategi
- attraktive vilkår og langsiktig god tilgang på innlån
- utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets til enhver tid definerte markedsområde
- at ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

På grunnlag av det strategiske målbildet utarbeides det årlig en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen inneholder framskrivning av konsernets finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse framskrivningene tar hensyn til forventet utvikling i perioden, samt en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag over minimum tre år. Med grunnlag i framskrivningene av det samlede kapitalbehovet gjør ledelsen og styret en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset BN Banks nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske målbilde.

BN Banks målsetting om kjerne- og total kapitaldekning skal sikre tilstrekkelig kapital til å:

- Oppfylle regulatoriske krav
- Ivareta vernet av konsernets kreditorer
- Oppnå ønsket risikoprofil
- Ha handlingsfrihet til å nå vekstmålene

4.2.8 Oppfølging, rapportering og overvåking

Alle ledere er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde og skal påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og administrerende direktør. Konsernets risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivå har tilgang på tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Den overordnede overvåking av risikoeksponering og risikoutvikling foretas av avdeling for risikostyring og følges opp gjennom periodiske rapporter til styret og administrasjonen.

4.2.9 Beredskapsplaner og gjenopprettingsplan

Bankenes kjernevirksomhet innebærer å ta risiko. Denne vil over tid kunne påføre bankene større uventede tap, til tross for gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon kan medføre alvorlig press på kapitaldekning, likviditet og drift. BN Bank har derfor beredskapsplaner for alle vesentlige områder.

I tillegg til ordinære beredskapsplaner er det etablert gjenopprettingsplan. Planen har som formål å stabilisere og gjenopprette foretakets finansielle stilling i en alvorlig stressituasjon. Styret skal påse at foretaket har tilgjengelig effektive og relevante tiltak som kan gjennomføres i en stressituasjon, uten at det medfører vesentlig negative konsekvenser for kunder, andre finansforetak eller økonomien for øvrig.

4.2.10 Compliance (Etterlevelse)

BN Bank har prosesser som sikrer etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. Dette skjer gjennom:

- et tydelig verdigrunnlag og en etisk standard som er klart kommunisert og forstått
- et compliance- og sikkerhetsutvalg som fanger opp, kommuniserer og implementerer endringer i lover og forskrifter

Banken har etablert et complianceprogram som inkluderer:

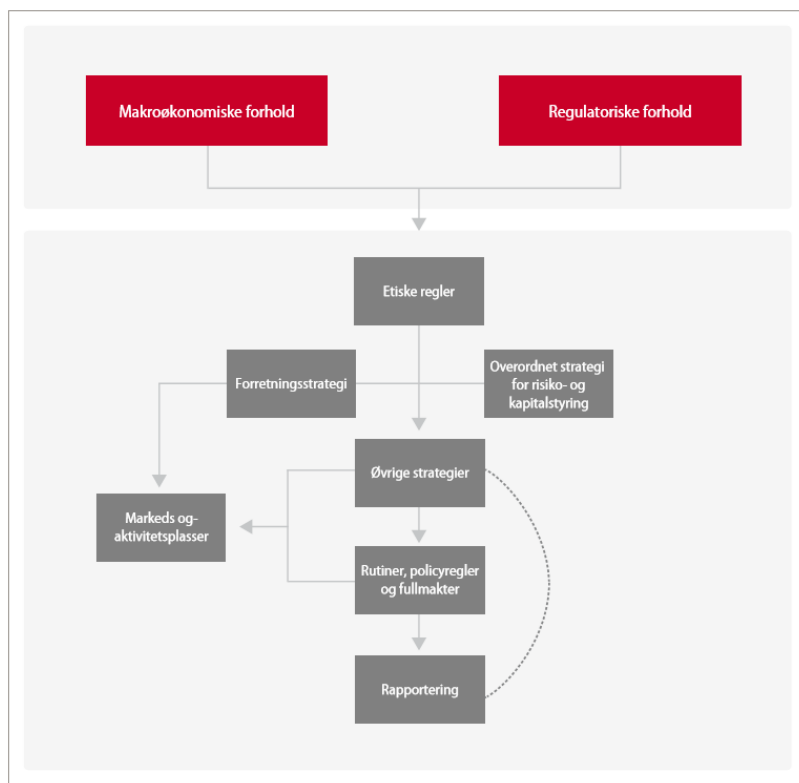
- Risikovurderinger
- Dokumenterte overvåknings- og kontrollaktiviteter
- Ledelsesrapportering, inkludert statusrapportering og hendelsesrapportering
- Rådgiving til ansatte og ledelse
- Opplæring
- Prosesser ved endringer i lover, interne retningslinjer eller tilsynsmyndigheters forventninger

Complianceprogrammet er basert på risikovurderinger og beskriver overvåknings- og kontrollaktiviteter. Den årlige complianceplanen, som er godkjent av styret, angir hvilke aktiviteter som planlegges utført i perioden.

5. Informasjon per risikogruppe

BN Bank eksponeres for en rekke ulike typer risikoer. Styring og måling av risiko gjennomføres i tråd med kravene/anbefalingene i CRD IV forskriften og Finanstilsynets metodikk for risikobasert tilsyn. Rammeverket for styring og kontroll av risikoene er illustrert i Figur 6 under.

Figur 6: Rammeverk for styring og kontroll

Etske retningslinjer fungerer som en rettesnor for konsernets virksomhet ved å definere hvilke krav vi stiller til oss selv og hvordan vi skal forholde oss til andre interessenter.

Strategi for risiko- og kapitalstyring beskriver bankens totale risikoprofil og angir bankens risikoevne, -vilje og -toleranse. Risikoprofilen er definert med en tidshorisont på 1 år, og med et konfidensintervall på 99,9 prosent som utgangspunkt. Beregningene bygger videre på de risikomodeller og modellforutsetninger som ligger til grunn for konsernets ICAAP. Videre er strategien et rammeverk for konsernets overordnede holdninger og prinsipper til risikostyring, og skal sikre at konsernet etablerer og vedlikeholder en hensiktsmessig risikostyringsprosess. Dokumentet skal sørge for at rammeverket tilfredsstillende eksterne krav og forventninger til god risikostyring, og fastsettes av styret. Strategi for risiko- og kapitalstyring revideres ved behov, minimum årlig.

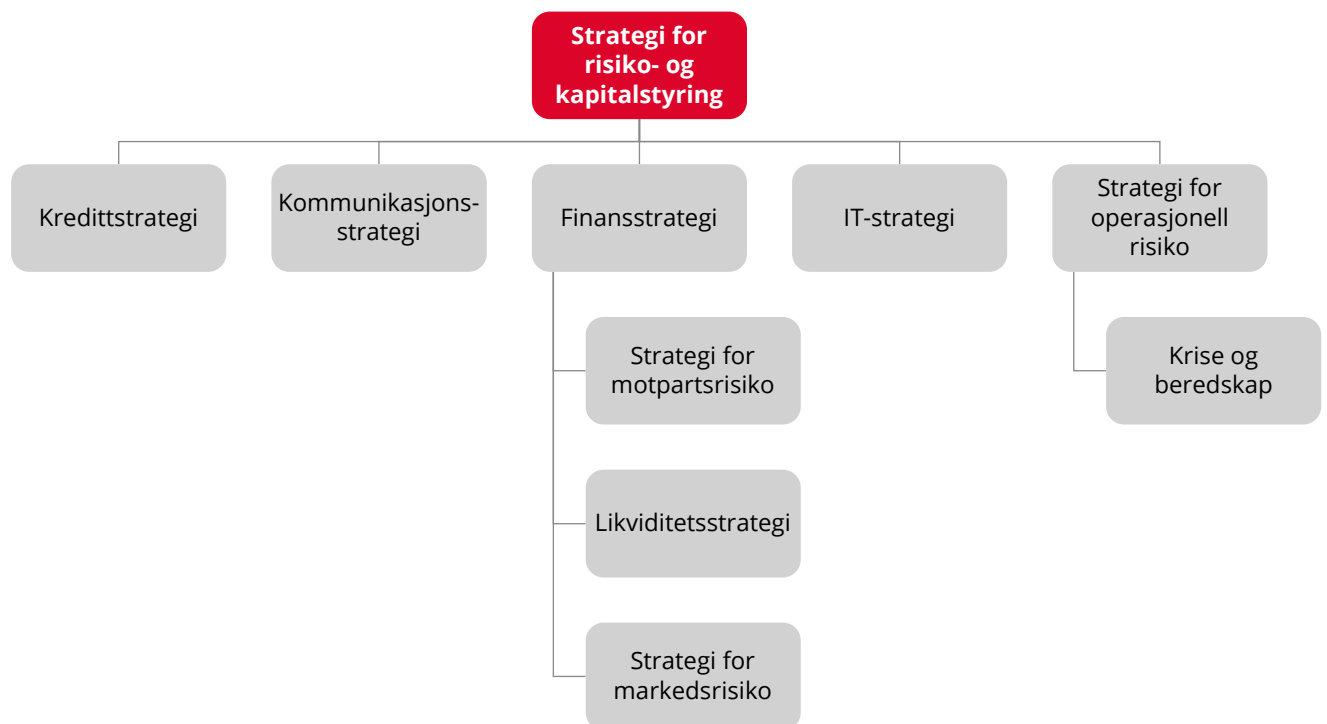
Øvrige strategier, rutiner, policyregler og fullmakter: Bankens overordnede strategidokument er strategi for risiko- og kapitalstyring. Operasjonaliseringen av denne strategien er formalisert gjennom egne strategidokumenter for de største risikoområdene som vist i Figur 7. Den enkelte strategi vil bli omtalt i kapitlene under.

Policyregler og rutiner regulerer forhold knyttet til den løpende driften av den enkelte risiko. Policyer og rutiner utarbeides av risikoeier og vedtas av administrerende direktør. Dokumentene revideres løpende.

Styret tildeler fullmakter til administrerende direktør, som delegerer fullmakter videre, samt fastsetter kredittkomiteens sammensetning. Alle fullmakter er personlige, og størrelsen på fullmaktene er volum- og risikoregulert. Fullmaktene gjennomgås og revideres minimum årlig.

Årlige markeds- og aktivitetsplaner: Banken har et sett markeds- og aktivitetsplaner som beskriver aktivitetene som skal gjennomføres for å oppnå mål og rammer i vedtatte strategier.

Figur 7: Bankens strategier

5.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at kunder/motparter ikke evner å møte sine betalingsforpliktelser. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, utlån, kreditter, garantier, uoppgjorte handler, samt motpartsrisiko som oppstår gjennom derivater og valutakontrakter.

Kredittrisikoen i utlånsporteføljen er en funksjon av to hendelser:

- Manglende betalingsevne eller betalingsvilje hos kunder eller motparter
- Verdi av den underliggende sikkerheten ikke er tilstrekkelig til å dekke selskapets krav ved eventuelt mislighold og påfølgende realisasjon av pantet

5.1.1 Oppfølging av kredittrisiko/risikorapportering

Risikoeksponeringen innenfor kredittområdet følges opp gjennom overvåkning av porteføljens risikoprofil og utviklingen av denne ved hjelp av bankens IRB-system.

Avdeling for Risikostyring og compliance følger opp risikoen i kredittporteføljen og rapporterer kvartalsvis til styret. I tillegg utarbeides månedlig risikorapport til bankens ledelse.

Forretningsdivisjonene har ansvaret for å følge opp risikoen innenfor egen divisjon.

5.1.2 Kredittrisikomodeller

BN Bank benytter, sammen med de øvrige bankene i SpareBank 1 Alliansen, felles modeller for beregning av kredittrisiko på porteføljnivå og i innvilgelsesprosessen for massemarkedet med pantesikkerhet i boligeiendom. Modellen ble i 2. kvartal 2015 godkjent som grunnlag for regulatorisk rapportering (IRB).

For bedriftsmarkedet benyttes en modell med simulering av fremtidig kontantstrøm for beregning av kredittrisiko for både porteføljnivå og i innvilgelsesprosessen. Modellen ble i 2. kvartal 2014 godkjent som grunnlag for regulatorisk rapportering (AIRB).

For både massemarked med pantesikkerhet i boligeiendom og bedriftsmarkedet benyttes samme grunnmodell for rapportering av kredittrisiko internt og regulatorisk, men det er noen ulikheter i nivå. Risikoklassifiseringssystemet er illustrert i Figur 8.

Figur 8: Risikoklassifiseringssystemet

Misligholdssannsynlighet (PD):

Engasjementet blir klassifisert i PD-klasser ut fra sannsynligheten for at kunden misligholder forpliktelsene sine i løpet av en tolv måneders periode. Nivået skal reflektere sannsynligheten for mislighold gjennom en konjunktursyklus. Modellens oppbygging er framstilt i Tabell 2. Det benyttes ni PD-klasser (A-I) for personmarked og 10 PD-klasser (1-10) for bedriftsmarked for å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet. I tillegg benyttes en og to klasser for hhv. BM og PM (11 og J/K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

Som misligholdte lån regnes lån hvor et vesentlig beløp ikke er betjent 90 dager etter terminforfall, engasjement med tapsavsetning, engasjement hvor det er åpnet konkurs- eller gjeldsforhandling, engasjement hvor det er iverksatt rettslig inkasso i tillegg til andre forhold som gjør at det anses som sannsynlig at kunden ikke vil komme til å møte sine finansielle forpliktelser overfor banken. PD-modellen valideres minimum årlig mot observert mislighold.

For massemarked reklassifiseres engasjementene hver måned og for bedriftsmarkedet reklassifiseres engasjementene minimum årlig.

Tabell 2: oppbygging av PD-modellen

Engasjements-kategori	Forklaringsvariabler	Metode	Historikk og kalibrering
Massemarked med pant i boligeiendom	- Ligningsinformasjon - Likviditet og gjeld - Betalingshistorikk / annen adferdsinform. - Alder	Scorekortmodell basert på regresjonsanalyse hvor historiske observasjoner benyttes til å predikere sannsynlighet for mislighold.	Datagrunnlag for estimering > 10 år (felles grunnlag for bankene i SpareBank1-alliansen) For kalibrering av nivå tas det utgangspunkt i siste 7 års interne historikk i tillegg til å inkludere antatt misligholdsrate i en kraftig lavkonjunktur.
Øvrig massemarked	- Ligningsinformasjon - Likviditet og gjeld - Betalingshistorikk / annen adferdsinform. - Alder	Scorekortmodell basert på regresjonsanalyse hvor historiske observasjoner benyttes til å predikere sannsynlighet for mislighold.	For øvrig massemarked anvendes standardmetode for fastsettelse av beregningsgrunnlag. Øvrig massemarked utgjør en uvesentlig andel av samlet portefølje.
Foretak	Næringseiendom og prosjektfinansiering	Simulering av fremtidig kontantstrøm med ulike forutsetninger om makro størrelser og engasjementsspesifikk informasjon	Makro størrelser er estimert basert på historiske sammenhenger og ekspertkunnskap. Kalibrering baseres på siste 7 års interne historikk i tillegg til å inkludere misligholdsrate fra en kraftig lavkonjunktur.
	Institusjoner og stater	Som over og dummyscore	
	Borettslag og sameier		
	Foreninger, lag og organisasjoner		

Banken søkte i 2021 Finanstilsynet om tillatelse til bruk av revidert PD-modell for massemarked, samt om oppdatert rammeverk for kalibrering for både massemarked og foretak. Søknaden er til behandling hos Finanstilsynet.

Tapsgrad ved mislighold (LGD):

Engasjement blir klassifisert i LGD-klasser ut fra estimert tapsgrad. Tapsgrad er basert på forventet realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier, tilfriskningsgrad på usikret del av lånene samt direkte kostnader ved inndrivelse. Regulatorisk skal nivået på LGD reflektere tapsgraden i et nedgangsscenario. LGD-modellen og dens komponenter valideres årlig mot observerte verdier fra gjennomførte realisasjoner. Oppbyggingen av modellene er illustrert i Tabell 3.

For massemarked reklassifiseres engasjementene hver måned og for bedriftsmarkedet reklassifiseres engasjementene minimum årlig.

Tabell 3: Oppbygging av LGD-modellene

Engasjements-kategori	Forklaringsvariabler	Metode	Historikk og kalibrering
Massemarked med pant i boligeiendom	Sikkerheter	Banken benytter en strukturell/definisjonsmodell som estimerer LGD basert på delmodeller. Sikkerheter er den dominerende forklaringsvariabelen	Datagrunnlag for estimering > 10 år (felles grunnlag for bankene i SpareBank1-alliansen). LGD kalibreres gjennom parameterverdier i modellen. Det er regulatorisk minimumsnivå på 20 prosent for LGD for samlet boliglånsportefølje.
Øvrig massemarked	Sikkerheter	Banken benytter en strukturell/definisjonsmodell som estimerer LGD basert på delmodeller.	For øvrig massemarked anvendes standardmetode for fastsettelse av beregningsgrunnlag. Øvrig massemarked utgjør en uvesentlig andel av samlet portefølje.
Foretak	Næringseiendom og prosjektfinansiering	Simulering av fremtidig kontantstrøm med ulike forutsetninger knyttet til makrostørrelser og engasjementsspesifikk informasjon. LGD fastsettes basert på nåverdien av den fremtidige kontantstrømmen som sikkerhetene genererer.	Kalibrering basert på intern historikk samt tilnærminger basert på makrostørrelser for vurdering av nedgangsverdier. Det er et regulatorisk minimumsnivå for LGD for samlet foretaksportefølje på 25 prosent.
	- Institusjoner og stater	Som over og dummyscore	
	- Borettslag og sameier		
	Foreninger, lag og organisasjoner		

Banken søkte i 2021 Finanstilsynet om tillatelse til bruk av revidert LGD-modell for massemarkedet, samt om oppdatert rammeverk for kalibrering for både massemarked og foretak. Søknaden er fortsatt til behandling hos Finanstilsynet.

Eksponering ved mislighold (EAD) er en beregnet størrelse på eksponeringen ved et fremtidig tidspunkt for mislighold. For trekkrettigheter benyttes en konverteringsfaktor (KF) for å anslå hvor mye av nåværende ubenyttet ramme som vil være trukket opp ved et fremtidig tidspunkt for mislighold. For garantier benyttes KF til å estimere hvor mye av avgitte garantier som vil bli gjort gjeldende.

BN Bank benytter KF lik 1 for alle engasjement som behandles etter IRB-metode. For engasjement som behandles etter standardmetode (STD) benyttes KF fra CRD IV-forskriften/CRR. Banken søkte i 2021 Finanstilsynet om tillatelse til bruk av revidert EAD-modell.

Forventet tap (EL): Forventet tap på de ulike porteføljene utledes fra PD, LGD og EAD. Forventet tap på utlån uttrykker en forventning om størrelsen på årlige gjennomsnittlige tap. Ettersom PD representerer nivået gjennom en konjunktursyklus og LGD er et nedgangsestimat er EL en hybrid av disse. I en normalkonjunktur vil tapene i gjennomsnitt derfor være lavere enn estimert EL.

Risikoklasse: Basert på engasjementets PD-klasse og LGD-klasse klassifiseres alle engasjement i en risikoklasse.

Risikojustert kapital (RAC): Beskriver hvor mye kapital konsernet, innenfor et gitt konfidensnivå, mener å trenge for å dekke den faktiske risiko konsernet har påtatt seg. Styret har vedtatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap med en tidshorisont på ett år.

Risikopris: BN Bank har etablert prismodeller basert på risikoklassifisering. Dette innebærer at engasjementer med høy risiko prises høyere enn engasjementer med lav risiko. For bedriftsmarkedsengasjement benyttes individuell prising, mens engasjement i personmarkedet prises basert på risikogruppe.

Tabellen nedenfor viser hvilke modeller som benyttes som grunnlag for beregning av regulatorisk kapital.

Tabell 4: Modeller benyttet til regulatorisk rapportering

Engasjements-kategori	Kundesegment	PD-modell	EAD-modell	LGD-modell	Modell for beregning av regulatorisk kapital
Massemarked med pant i boligeiendom	Personkunder og personlig næringsdrivende registrert med personnummer	PM - Bolig	EAD PM	LGD - PM	IRB
Øvrig massemarked	Personkunder og personlig næringsdrivende registrert med personnummer	PM - Øvrig	EAD PM	LGD - PM	STD
Foretak	Næringseiendom og prosjektfinansiering	BM - kontantstrøm	EAD BM	BM - kontantstrøm	IRB
	- Institusjoner og stater	BM - kontantstrøm		BM - kontantstrøm	STD
	- Borettslag og sameier	BM - kontantstrøm		BM - kontantstrøm	STD

	Foreninger, lag og organisasjoner	og dummyscore		og dummyscore	
--	-----------------------------------	---------------	--	---------------	--

5.1.3 Validering av risikomodellene

Minimum årlig gjennomføres det validering av IRB-systemet og kredittrisikomodellene. Formålet med valideringen er å sikre at

- IRB-parameterne er basert på relevante data av tilstrekkelig kvalitet
- IRB-systemet er tilpasset porteføljene det anvendes på
- Forutsetningene som IRB-systemet bygger på er rimelige
- IRB-systemet måler det som det er ment å skulle måle
- Svakheter og begrensninger i modellene eller modellbruken blir kartlagt, vurdert og fulgt opp der dette er mulig
- IRB-systemet er godt integrert i organisasjonen, og at det utgjør en sentral del av bankens risikostyring og beslutningstaking

Valideringen deles inn i to hovedområder, kvantitativ og kvalitativ validering. Den kvantitative valideringen består av kvantitative tester og analyser knyttet til modellenes egenskaper, rangeringsevne, stabilitet i estimatene og nivå. I den kvantitative valideringen analyseres følgende:

- **Modellenes diskriminerende egenskaper (rangering).** Analysen skal vise i hvor stor grad modellen klarer å rangere kundene.
- **Stabiliteten i estimatene (migreringsanalyse).** Analysene skal vise om estimatene er stabile over tid.
- **Modellenes treffsikkerhet på nivå.** Analysen skal vise om modellene treffer på langsiktig nivå over tid når det tas hensyn til nødvendige buffere for usikkerhet.
- **Behov for kalibrering av modellen.** Det foretas en vurdering av om modellen og metode for beregning av sikkerhetsmargin bør justeres.
- **Datakvalitet.** Det foretas en vurdering av om dataene valideringen bygger på er av tilfredsstillende kvalitet.

Den kvalitative valideringen inneholder analyser og vurderinger som ikke lar seg gjennomføre ved bruk av statistiske tester. Dette kan være som supplement til den kvantitative valideringen, eller som egne kvalitative analyser. Følgende vurderinger er eksempler på vurderinger som inngår i den kvalitative valideringen:

- **Anvendelse av IRB-systemet.** Analyser av bruken av kredittmodellene og hvordan IRB-systemet er integrert i organisasjonen.
- **Supplerende vurderinger til statistiske tester.** Der det er begrenset datagrunnlag for statistiske tester, eller resultater som krever nærmere undersøkelser kan kvantitativ validering suppleres med kvalitative vurderinger.
- **Modellenes egnethet og egenskaper.** Vurderinger knyttet til modellenes egnethet for bankens portefølje.
- **Vurdering av etterlevelse.** Kvalitativ validering skal sikre at banken etterlever gjeldende regelverk for IRB-modeller.

Bruk av kvalitative målemetoder sikrer en fullstendig validering av alle prosesser, kontrollmekanismer og rutiner i IRB-systemet, samt at den bidrar med verdifulle innspill i forhold til videreutvikling av dagens modeller.

Valideringen gjennomføres av avdeling for risikostyring og compliance. BN Bank har en egen valideringskomite bestående av ledergruppen og kredittsjef BM som går gjennom valideringsresultatene og innstiller eventuelle justeringer til styret som har endelig beslutningsfullmakt.

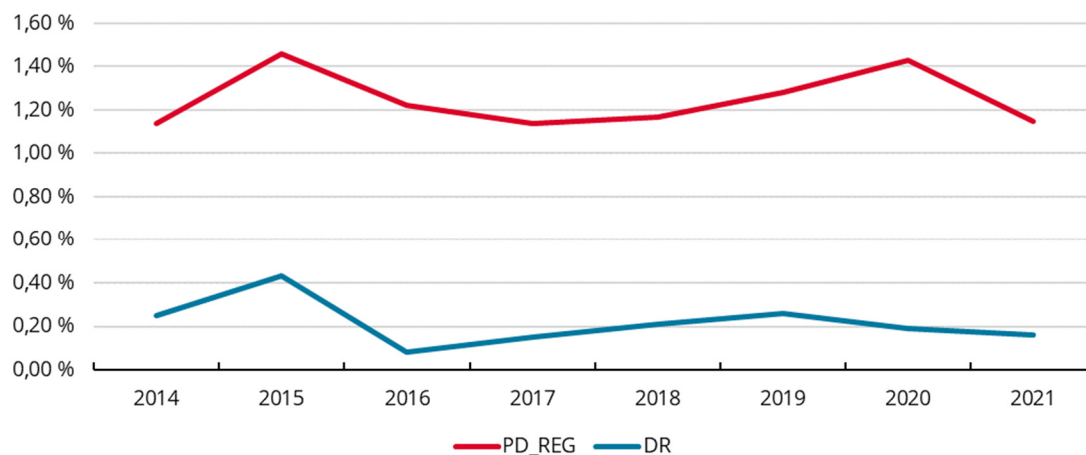
Internrevisjonen gjennomfører revisjoner av IRB-systemet minimum årlig. Revisjonen skal sikre at IRB-systemet brukes og etterleves i henhold til gjeldende regelverk og vilkårene i IRB-godkjennelsen.

5.1.3.1 Sammenligning av risikoparametre med faktisk utfall

I dette avsnittet presenteres et utdrag av valideringsresultatene for bankens IRB-portefølje. Mer detaljert informasjon vil bli presentert i faktabok som er publisert på bankens hjemmeside.

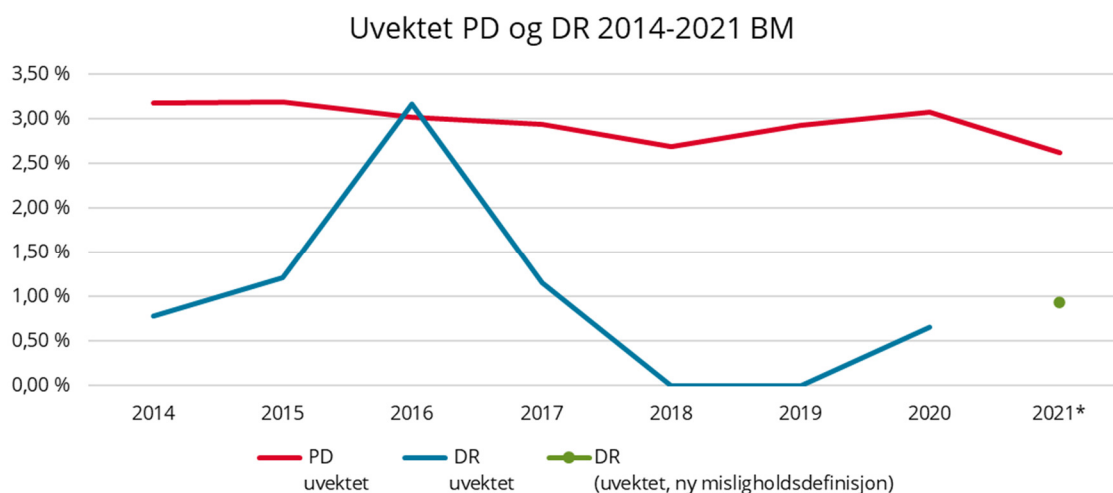
PD-modeller: Estimert misligholdssannsynlighet (PD) skal forutsi langsiktig utfall gjennom en full tapssyklus. Dette betyr at misligholdsestimatene skal være relativt stabile over tid, også gjennom en konjunktursyklus. Figur 9 viser gjennomsnittlig estimert misligholdssannsynlighet (PD) og DR for PM.

Figur 9: Utvikling i vektet PD og DR for PM 2014-2021

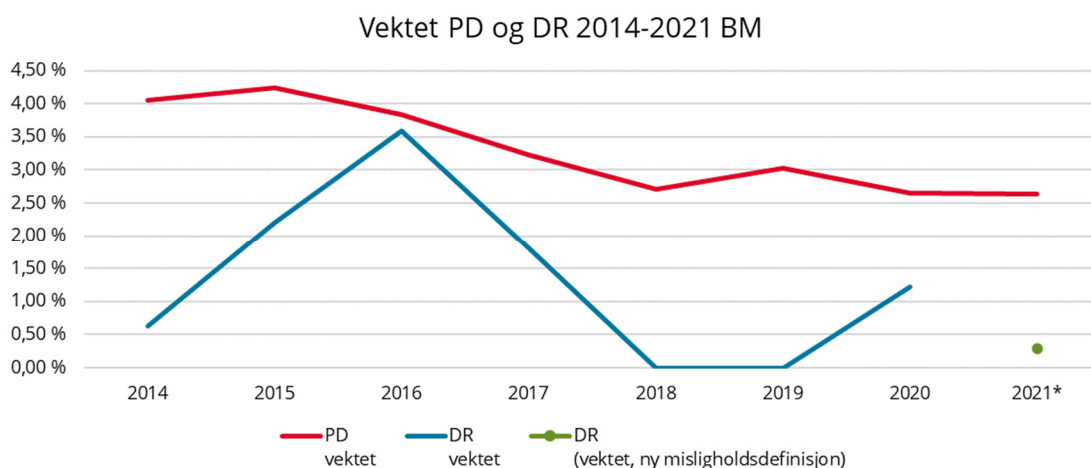

Det har over tid vært en solid buffer mellom misligholdsestimatene og faktisk mislighold også for bedriftsmarkedsporteføljen, se Figur 10 og Figur 11. I forbindelse med avviklingen av deler av bedriftsmarkedsporteføljen i 2015 og 2016 oppstod det mislighold i forbindelse med innfrielse som for enkelte engasjement ble noe utsatt i forhold til opprinnelig plan. Dette er forklaringen til det økte misligholdsnivået i denne perioden. I 2018 og 2019 var det ingen nye mislighold i porteføljen.

Figur 10: Utvikling i uvektet PD og DR for bedriftsmarkedet 2014-2021

Figur 11 Utvikling i vektet PD og DR for bedriftsmarkedet 2014-2021

5.1.4 Porteføljeinformasjon

Informasjon om bankens kredittrisiko omfatter beskrivelse av utlånsportefølje, tapsutsatte eller misligholdte engasjementer samt øvrig relevant informasjon knyttet til kredittrisiko.

Porteføljesystemet inneholder informasjon om risikoen på både aggregert og detaljert nivå. Dette gjør det mulig å overvåke og styre risikoutviklingen i porteføljen på en effektiv måte.

Bankens engasjement mot bedriftsmarkedet er geografisk konsentrert i det sentrale østlandsområdet, se Tabell 5. Merk at tabellen ikke inkluderer engasjement overført til SpareBank1 Næringskreditt.

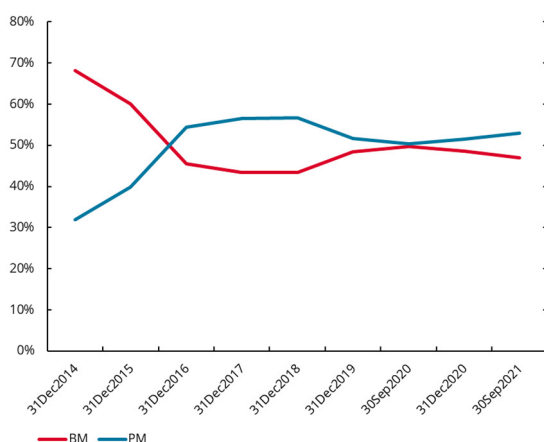
Tabell 5: Engasjementsbeløp fordelt på geografiske områder, mill. kroner (ref. note 5 i årsregnskapet)

Område	2021	2020
Oslo	20 055	16 915
Sør-/Østlandet for øvrig	9 680	8 462
Vestlandet	1 161	1 146
Trøndelag	1 179	1 167
Nord-Norge	322	259
Utlend	186	274
Utlån	32 583	28 223

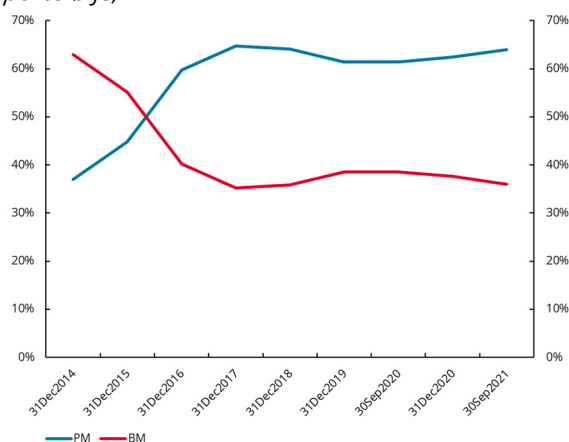
Porteføljen er i hovedsak rettet mot eiendom både i bedrifts- og personmarkedet, med omtrent halvparten av eksponeringen i konsern mot hver av markedene, se Figur 12. Målt etter forvaltet portefølje utgjør personmarkedet i overkant av 60 prosent, se Figur 13.

Bedriftsmarkedsporteføljen preges av næringseiendom med langsiktige leiekontrakter og finansielt solide leietakere. Byggelån utgjorde 14,9 prosent av forvaltet bedriftsmarkedsportefølje (inkludert engasjement overført til SpareBank1 Næringskreditt) og 17,9 prosent av konsernets bedriftsmarkedsportefølje ved utgangen av 2021. Porteføljen er solid og har historisk påført banken lite tap.

Figur 12 Porteføljesammensetning konsern, EAD

Figur 13 Porteføljesammensetning forvaltet portefølje, EAD

Bankens eksponering innenfor personmarked er godt sikret med boligobjekter i velfungerende boligmarkeder. Banken innvilger som hovedregel ikke engasjement med belåningsgrad over 85 prosent og gjennomsnitt belåningsgrad i porteføljen er ca. 54 prosent. I tillegg til pantesikrede engasjement har banken en restportefølje av usikrede kreditter på 37 millioner kroner.

For tap og nedskrivninger knyttet til bankens utlånsportefølje vises til note 5 og note 9 i årsregnskapet. For sammenligning av estimerte tap mot observerte tap vises til faktabok.

5.1.5 Sikkerheter

BN Bank tar hensyn til hovedtyper av sikkerheter som vist i Tabell 6.

Tabell 6: Hovedtyper av sikkerheter

Sikkerhetstype	PM	BM
Fast eiendom	X	X
Eiendom på festet grunn	X	X
Andel i borettslag	X	X
Boligaksjer med tilknyttet leierett	X	X
Kausjoner	X	X
Bankinnskudd		X
Kundefordringer		X
Aksjer		X
Driftstilbehør		X

Det er i hovedsak pant i fast eiendom som benyttes som hovedsikkerhet, men de andre sikkerhetstypene kan brukes som tilleggssikkerhet. Hos en foretakskunde kan banken eksempelvis ha sikkerhet i aksjer i eiendomsselskapet i kombinasjon med sikkerhet i fast eiendom.

For personmarkedsporteføljen fastsettes markedsverdien på fast eiendom etter en av to følgende kriterier

1. omsetningsverdi ved kjøp i det åpne markedet
2. takst og verdivurdering fra eiendomsmegler

I tillegg skal verdien beregnes og dokumenteres ved bruk av Eiendomsverdi, som er et informasjons- og analyseverktøy som gir tilgang til estimert markedsverdi for eiendommer i Norge. Alle lån kontrolleres mot sikkerhetsstillelse ved innvilgelse av fullmaktshaver, og i tillegg foretas kvartalsvis stikkprøvekontroll av bevilgede lån i perioden.

For bedriftsmarkedsporteføljen fastsettes markedsverdien av næringseiendom ved hjelp av ulike metoder og kilder:

Metoder:

- Forretningsverdimetoden
- Nåverdimetoden
- Substansverdimetoden
- Andre metoder for prosjekt/tomte- og byggelånsfinansiering

Kilder:

- Kjøpesum
- Eksterne verdivurderinger, takster
- Markedsrapporter for eiendoms/næringseiendomsmarkedet

En nylig fastsatt kjøpesum (ekskl. omkostninger) er normalt det beste grunnlaget for verdivurdering, forutsatt at eiendommen er omsatt i et likvid eiendomsmarked mellom uavhengige parter.

Uavhengig av ovennevnte kilder skal BN Bank ha en uavhengig og selvstendig oppfatning og vurdering av eiendomsverdiene knyttet til bankens finansiering. Banken har retningslinjer som sikrer korrekt etablering av sikkerheter samt jevnlig oppdatering av sikkerhetsverdiene hvor det kreves at sikkerhetsverdien dokumenteres.

5.2 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for resultatendringer som følge av endringer i markedspriser. BN Bank har ingen egen aksjeportefølje, og bankens markedsrisiko oppstår kun som følge av renterisiko, spreadrisiko og valutarisiko. Renterisiko er bankens eksponering for at en endring i rentenivået skal føre til en endring i bankens resultat. Spreadrisiko defineres som risikoen for endringer i markedsverdi for bankens portefølje av obligasjoner og sertifikater, som følge av generelle endringer i spread i markedet. Valutarisiko defineres som den samlede inntjeningsmessige risiko banken har dersom valutakursene endres.

BN Bank har ingen handelsportefølje, markedsrisiko behandles derfor ikke under pilar 1.

5.2.1 Styling og kontroll

Strategi for markedsrisiko er en del av bankens overordnede finansstrategier. Dokumentet er ledende for styling av markedsrisiko. Strategien definerer tallfestede rammer for både rente- og valutaeksponering og verdipapirer.

Markedsrisikoen styres, måles og overvåkes løpende med bakgrunn i rammer vedtatt av styret. Valutaeksponeringen overvåkes daglig av Finansavdelingen som fortløpende gjennomfører tiltak for å utligne valutarisikoen, og renterisikoen følges opp på tilsvarende måte ukentlig. Valutaeksponeringen, spreadrisikoen og renterisikoen kontrolleres månedlig av avdeling for risikostyring og compliance for å sikre en uavhengig kontroll opp mot rammer og måltall.

5.2.2 Renterisiko

Renterisiko oppstår som følge av at eiendels- og gjeldsposter har ulike gjenstående rentebindingstid. Formålet med styling av renterisiko er å sikre at konsernet til enhver tid har en kjent renterisikoeksponering og at denne er i samsvar med risikoprofil og gjeldende rammer.

Bankens rammer for renterisiko er angitt i tabellen nedenfor. Konsernets rammer definerer maksimalt tap ved renteendring på to prosentpoeng.

Tabell 7: Rammer og eksponering innenfor de ulike løpetidsbåndene ved parallelt renteskift på to prosentpoeng

Løpetidsbånd	Ramme (mill. NOK)	Eksponering 2021 (mill. NOK)
0-3 mnd.	35	20,6
3-6 mnd.	20	- 4,5
6-12 mnd.	20	4,1
1-2 år	15	9,5
2-5 år	15	- 7,1
5 år eller mer	7	- 2,8
Samlet	35	19,7

5.2.3 Valutarisiko

Valutarisiko måles ut fra samlet brutto- og nettoposisjon i valuta og nettoposisjon i ulike valutasorter. Det er etablert rammer for brutto og netto posisjonering i valuta, samt ramme for plassering i enkeltvaluta, se Tabell 8. Rammen for total valutaposisjon er satt til 8 millioner. Tabell 9 viser netto valutaposisjon per utgangen av hhv. 2021 og 2020.

Tabell 8: Rammer valutarisiko

Valuta	Ramme (mill. NOK)
EUR, USD, SEK, CHF, JPY	6
DKK, GBP	4
THB, PLN	1
Total posisjonsramme alle valuta	8

Tabell 9: Netto valutaposisjon, absoluttverdi

Valuta	2021 (mill. NOK)	2020 (mill. NOK)
USD	0,05	0,17
EUR	0,93	1,86
SEK	0,03	0,7
DKK	0,04	0,04
CHF	0,03	0,02
GBP	0,04	0,05
Øvrige	0,10	0,2
Samlet	1,11	3,03

5.2.4 Spreadrisiko

Spreadrisiko defineres som risikoen for endringer i markedsverdi for bankens portefølje av obligasjoner og sertifikater, som følge av generelle endringer i spread i markedet. BN Bank har ikke eiendeler med tanke på videresalg eller kortsiktige investeringer for å dra fordel av pris eller renteforandring, og har således bare en bankportefølje.

5.2.5 Overvåking og rapportering

Avdeling for risikostyring gjennomfører uavhengig rapportering av de ulike elementene innenfor markedsrisiko til styret i kvartalsvis risikorapportering. Bankens ledelse får månedlige risikorapporter.

5.3 Operasjonell risiko

BN Bank definerer operasjonell risiko som «risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser». Risikoen kan inndeles etter tre underliggende forhold:

- Menneskelige faktorer
 - Tap eller risiko som følge av utilsiktede handlinger, kvalitetssvikt, manglende oppfyllelse av en forpliktelse overfor bestemte kunder eller brudd på rutiner/retningslinjer i kundeprosesser.
 - Tap eller risiko som følge av hendelser som er i strid med lovgivning, forskrifter og avtaler om arbeidsmiljø.
 - Tap eller risiko som følge av handlinger, begått av ansatte, med sikte på uberettiget å tilegne seg midler eller omgå lovgivning eller virksomhetens mål.
- System- /tekniske faktorer
 - Tap eller risiko som følge av driftsavbrudd eller systemfeil.

- Eksterne faktorer
 - Tap eller risiko som følge av handlinger, begått av tredjepart, i den hensikt å bedra, uberettiget tilegne seg midler, eller omgå lovgivningen.

Operasjonell risiko omfatter juridisk risiko, men ikke strategisk risiko eller omdømmerisiko. Beregning av minstekrav for ansvarlig kapital for operasjonell risiko er basert på basismetoden.

5.3.1 Styring og kontroll

BN Bank har en klar strategi om å være kostnadseffektiv, ha lav risiko samt å være enkel og forutsigbar. Som en konsekvens er det et mål for BN Bank å ha en så effektiv styring av operasjonell risiko at ingen enkelthendelser forårsaket av operasjonell risiko skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad.

Risikokultur vurderes å være en viktig faktor for den operasjonelle risikoen i banken. En god risikokultur på alle nivå vurderes å være grunnmuren for rammeverket i banken. Gjennom det strukturerte arbeidet med verdier og holdninger tilstrebes organisatorisk læring og videreutvikling av en god risikokultur i banken. Banken tilstreber en økt åpenhet for feil hvor alle ansatte forstår viktigheten av at avvik blir registrert for læring, for å utnytte den kollektive kunnskapen til forbedringer og nyskaping.

5.3.2 Godtgjørelsesordninger

BN Banks godtgjørelsesordning er tilpasset de regler som er angitt i Forskrift for finansforetak og finanskonsern av 9.12.2016 kapittel 15. Formålet med forskriften er å fremme og gi incentiver til god styring og kontroll med foretakets risiko, motvirke for høy risikotaking, og bidra til å unngå interessekonflikter. Det utarbeides årlig en rapport for bankens praktisering av godtgjørelsesordningen. Denne gjennomgås av bankens internrevisor. For nærmere informasjon om bankens godtgjørelse til ledende ansatte vises til note 35 i årsrapport for 2021.

5.3.3 Database for registrering av uønskede hendelser

BN Bank har etablert en egen database for registrering og oppfølging av uønskede hendelser. I databasen for operasjonell risiko registreres uønskede hendelser og nesten-hendelser som kan og/eller vil medføre økonomisk tap, tap av omdømme eller andre uønskede effekter. Databasen har vært i bruk siden høsten 2010.

5.3.4 Årlig lederbekreftelse

Alle ledere av forretnings- og støttefunksjoner har ansvar for den daglige risikostyringen, samt for å sikre at det foreligger en god internkontroll innenfor sitt ansvarsområde. Alle ledere skal rapportere status og utvikling i årlig lederbekreftelse. Lederbekreftelsene skal gi administrerende direktør og styret informasjon om risikostyringen er forsvarlig ivaretatt, herunder at rutiner, retningslinjer og lover/regler følges. Lederbekreftelsen er en viktig del av konsernets systematiske arbeid med kvalitet. Arbeidet med lederbekreftelsen koordineres av avdeling for risikostyring.

5.3.5 Oppfølging av eksterne rapporter

Rapporter fra intern-, eksternrevisor og tilsynsmyndigheter følges opp av risikoeier. Tiltak følges opp gjennom oppsatte handlingsplaner/tiltaksplaner. Avdekkede forbedringsområder for øvrig,

herunder forbedringsområder som avdekkes i den årlige lederbekreftelsen, registreres og følges opp mot risikoeier via bankens handlingsplaner hos avdeling for risikostyring og compliance.

5.4 Compliancerisiko

Compliancerisiko er risikoen for at banken pådrar seg juridiske eller regulatoriske sanksjoner, økonomisk tap eller tap av omdømme som følge av manglende etterlevelse av regelverket som regulerer virksomheten.

5.4.1 Styring og kontroll

Med bakgrunn i strategi for risiko- og kapitalstyring er det egne retningslinjer for compliance. Retningslinjene skal sikre

- en effektiv prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover/forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer
- en effektiv prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lovene/forskriftene, bransjestandardene og de interne retningslinjene

Banken har opprettet et compliance- og sikkerhetsutvalg som skal påse at relevansen av nye og endrede lover, forskrifter og rundskriv blir vurdert og av organisasjonen og at relevante lover, forskrift og rundskriv blir implementert. Utvalget har møter minimum 6 ganger i året. Det rapporteres til ledergruppen etter hvert møte og til styret kvartalsvis. Banken deltar også i diverse fora i regi av SpareBank1-alliansen der endring i lover og forskrifter er tema.

I tillegg gjøres en vurdering av etterlevelse gjennom den årlige lederbekreftelsen, samt at internrevisor vurderer etterlevelse i forbindelse med ulike internrevisjonsprosjekter.

5.5 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for å ikke oppfylle forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Bankens avkastning og nivået på bankens kapitaldekning vil være en sentral forutsetning for å til enhver tid kunne tiltrekke seg nødvendig finansiering.

5.5.1 Kvantitative likviditetskrav

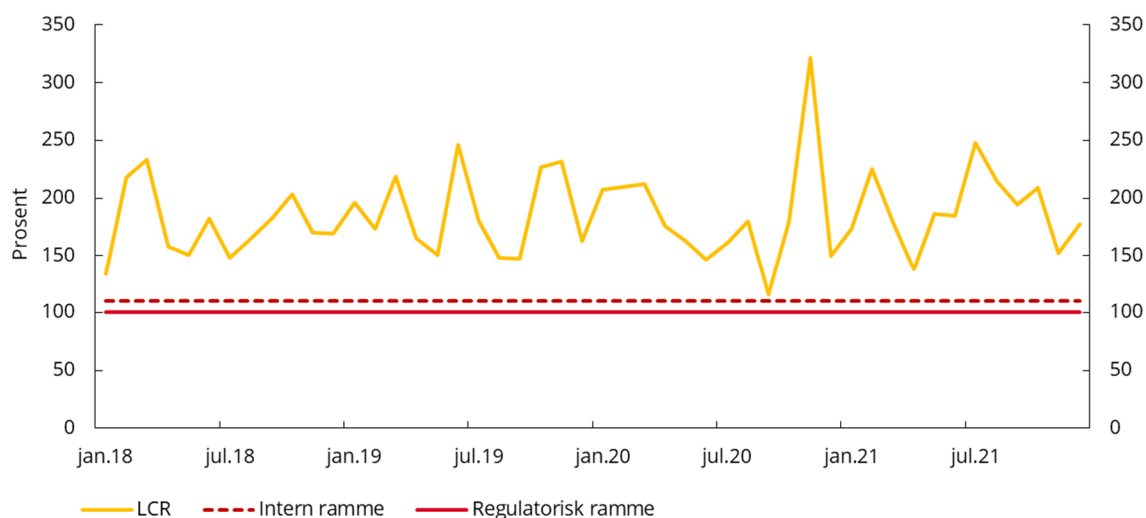
I tillegg til å tilfredsstille de til enhver tid gjeldende regulatoriske krav har banken fastsatt et internt mål om å ha tilstrekkelig likviditet og reserver til å overleve i 12 måneder i en situasjon der fremmedkapitalmarkedet er helt stengt for banken.

LCR

Som følge av CRD IV/CRR følger det krav om at alle finansforetak skal ha tilstrekkelig likviditetsbuffer til å tåle begrenset tilgang på markedsfinansiering. Dette kravet innebærer at banken til enhver tid må ha tilstrekkelige likvider til å kunne dekke en netto likviditetsutgang 30 dager fram i tid uten ekstern tilgang på finansiering.

Det regulatoriske kravet for LCR er 100 prosent. BN Bank har et internt minstekrav for LCR på 110 prosent. Ved utgangen av 4. kvartal 2021 var LCR 178 prosent, se Figur 14.

Figur 14 Utvikling i LCR

NSFR

I etterkant av finanskrisen har fokus i større grad rettet seg mot løpetiden på bankens finansiering. Gjennom etablering av dette nøkkeltallet skal en sikre at bankens eiendelsside i balansen er tilstrekkelig langsiktig og stabilt finansiert, i dette tilfellet definert som finansiert med løpetider over ett år. Bankens interne målkrav til NSFR er 110 prosent. Ved utgangen av 4. kvartal 2021 var NSFR 154 prosent.

5.5.2 Styring og kontroll

Styring av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i likviditetsstrategi, som bl.a. definerer rammer for likviditetsrisiko, beredskapsplaner, måling og overvåking og rapportering. Strategi for likviditetsrisiko vedtas av styret og revideres årlig. I tilknytning til denne strategien er det etablert egen beredskapsplan for håndtering av urolige likviditetssituasjoner. Beredskapsplan likviditet regulerer organisering og prosedyrer ved en krisesituasjon.

Finansavdelingen har ansvaret for den daglige løpende likviditetsstyringen herunder utarbeidelse av likviditetsprognoser, mens løpende overvåking og rapportering til styret og ledelsen gjennomføres av avdeling for risikostyring og compliance.

5.6 Eierrisiko

Eierrisiko er risikoen for å bli påført et negativt resultat fra eierposter i strategisk eide selskaper, eller at banken må bidra med ny egenkapital eller likviditet i strategisk eide selskaper, enten dette skyldes kraftig vekst eller for å sikre videre drift som følge av underskudd.

Eierrisiko vurderes i tilknytning til selskaper hvor BN Bank har vesentlig eierandel og/eller vesentlig innflytelse.

Følgende selskap inngår i beregningen av eierrisiko:

- SpareBank1 Næringskreditt AS (38,56 prosent)
- SpareBank1 Boligkreditt AS (7,2 prosent)
- SpareBank1 Kreditt AS (1,294 prosent)
- SpareBank1 Betaling AS (0,45 prosent)

Eierandeler i finansiell sektor er fra og med 2018 forholdsmessig konsolidert i beregningen av krav til ansvarlig kapital.

5.6.1 Styring og kontroll

BN Bank utøver sin eierstyring gjennom de formelle styringsorganer som er etablert i ovennevnte selskaper. Vesentlige saker diskuteres i BN Banks styre og ledelse før bankens syn fastsettes. For øvrig orienteres styret og ledelse løpende om vesentlige saksforhold i de ulike organer.

SpareBank1 Boligkreditt AS og SpareBank1 Næringskreditt eies av banker i SpareBank1-alliansen og BN Bank. Eierandelene bestemmes av mengden overførte engasjement. BN Banks CFO er varamedlem i styret i begge selskap.

Styring og kontroll av bankens eksponering i SpareBank1 Kreditt blir ivaretatt gjennom regelmessig rapportering.

5.7 Strategisk risiko

Strategisk risiko er risiko for uventede tap eller sviktende inntjening på grunn av feilslåtte strategiske satsninger, herunder vekstambisjoner, inntreden i nye markeder og/eller oppkjøp. Risiko for tap knyttet til manglende tilpasning til forretningsmessige rammebetingelser inkluderes også i strategisk risiko.

5.7.1 Styring og kontroll

Banken gjennomfører årlig en revisjon av strategien. Dette innebærer en gjennomgang og risikoanalyse knyttet til endringer i rammebetingelser, herunder konkurransesituasjonen, krav fra offentlige myndigheter, endring i kundeadferd og krav til kompetanse og organisering. Analysen sees opp mot bankens muligheter til å nå strategiske mål.

Bankens ledergruppe følger månedlig opp resultat- og balanse mål knyttet opp mot strategien, og dette blir også presentert for bankens styre. De strategiske måltallene/rammene er fastsatt av bankens styre og revideres minimum årlig. Det jobbes også tett med bankens mellomledere for å tydelig forankre den vedtatte strategien. Dette er med på å styrke eierskapet og viljen/evnen til å jobbe mot de strategiske målene.

Ved endring i prosesser og innføring av nye produkter er det stor involvering av bankens ressurspersoner gjennom Compliance- og sikkerhetsutvalget som sikrer bredde i vurderingene som gjøres. Det er etablert et rammeverk som skal sikre at beslutningstaker blir forelagt risiko- og kontrollanalyser, og gjennomførte vurderinger av hvilke konsekvenser av vurderinger som er foretatt. Det er også retningslinjer for hva som kan besluttes av det enkelte forretningsområdet, hva som kan besluttes av bankens ledergruppe og hva som må til behandling i styret.

BN Bank er på enkelte områder en konkurrent til eierbankene, men det er også et godt faglig samarbeid på tvers av bankene, også knyttet til regulatoriske rammebetingelser. I tillegg deltar vi løpende på aktuelle faglige seminarer. Dette bidrar til styrket faglig kompetanse og mindre risiko for feilvurderinger knyttet til regulatoriske rammebetingelser.

5.8 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger som følge av endringer i eksterne forhold som markedssituasjonen, kundeadferd eller myndighetenes reguleringer. Banken er avhengig av marginer, både innskudds- og utlånssiden og balansen mellom disse er viktig for stabilt inntektsgrunnlag. Videre påvirkes resultatet i BN Bank i hovedsak av kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko.

5.8.1 Styling og kontroll

Banken arbeider stadig med å utvikle et godt diversifisert inntektsgrunnlag, slik at en eventuell svikt innenfor enkelte produktgrupper eller kundesegmenter ikke skal få vesentlige konsekvenser over tid. God strategisk planlegging er det viktigste verktøyet for å redusere eksponeringen mot forretningsrisiko. Det innebærer at BN Bank foretar tilpasninger i forretningsmodellen for å kompensere for eventuelt inntektsbortfall, enten gjennom å finne andre inntektsområder, eller gjennom å tilpasse kostnader til den nye forretningsmodellen. Volatiliteten i resultatet følges løpende opp gjennom måling av aktivitetsnivå og analyser av økonomiske resultater på divisjonsnivå og på morbank/konsernnivå for å identifisere avvik fra plan. Styringen av denne risikoen vurderes å være tilfredsstillende, også i et framoverskuende perspektiv.

Banken følger opp den forretningsmessige risikoen gjennom den løpende økonomiske rapporteringen. Rapporteringen skal bidra til at inntektssvikt eller kostnadsøkninger ikke får vesentlige konsekvenser for konsernets resultat, noe som stiller krav til både rapporteringshyppighet og omfang. For å bedre rapporteringskvaliteten har banken tatt i bruk fullkostfordelt internregnskap. Et helhetlig rapporterings- og oppfølgingssystem hvor alle konsernets virksomhetsområder omfattes.

Risikojustert avkastning er et sentralt resultatmål som rapporteres månedlig internt per forretningsområde.

5.9 Bærekraftsrisiko (ESG)

Bærekraftsrisiko er risikoen for tap som følge av at bankens eksponeringer mot motparter påvirkes negativt av ESG-faktorer. Bærekraftsrisiko er en risikodriver for kredittrisiko, motpartsrisiko og markedsrisiko.

Bærekraftsrisiko kan kategorieres i tre deler; risiko for tap som følge av endringer i natur-, klima- eller miljøforhold, risiko for tap som følge av manglende etterlevelse av regulatoriske krav / markedets forventninger knyttet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og god forretningsskikk og risiko for tap knyttet til manglende etterlevelse av regulatoriske krav / markedets forventninger knyttet til styling og kontroll.

Klimarisiko deles i fysisk risiko og overgangsrisiko. Både fysisk risiko og overgangsrisiko vil ha finansiell innvirkning på banker. Risikoen kan begrenses noe ved diversifisering, men er ikke mulig å diversifisere bort. Banken er eksponert for klimarisiko både gjennom eksponeringene i bedriftsmarkedet og i personmarkedet.

Det pågår et betydelig arbeid internasjonalt for å øke kunnskapen om økonomiske konsekvenser av klimaendringer og omstilling til lavutslippøkonomier, blant annet gjennom utvikling av

eksponeringsanalyser, scenarioer og stresstester. Banken tar del i utviklingen ved å ha forpliktet seg til UNEP FIs prinsipper og ved å jobbe kontinuerlig for å innlemme vurdering av klimarisiko i kredittarbeidet.

5.9.1 Styring og kontroll

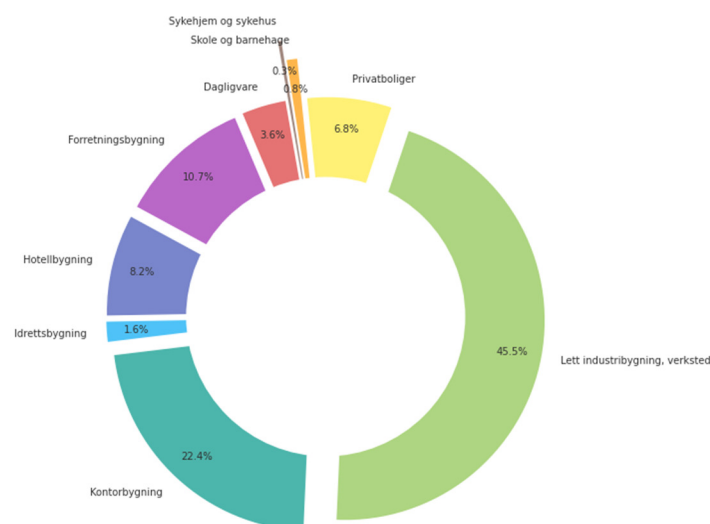
Gjennom tilslutningen til UNEP FIs prinsipper har banken forpliktet seg til å arbeide for etterlevelse og oppfyllelse av FNs bærekraftsmål. Målene skal sikre en bærekraftig utvikling som imøtekommer dagens ressursbehov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.

Bankens strategi ekskluderer finansiering av andre bransjer enn bygg- og eiendomsprosjekter i Norge, og ordinær boliglånsfinansiering. Banken har som følge av dette et spesielt tematisk søkelys på bærekraftsmålene ansvarlig arbeidsliv, og klimapåvirkning. Disse målene er valgt ut fra en kartlegging av de mest vesentlige risikoområdene for bærekraft i sektorene/bransjene boligfinansiering, og finansiering av byggeprosjekter- og næringseiendom i Norge.

Banken har gjennomført en analyse som kartlegger fysisk risiko blant bankens eksponeringer i privatmarkedet som viser at den største eksponeringen er mot risikoen for kvikkleireskred, men også noen av bankens panteobjekt er også ekstra utsatt for flom.

Som et utgangspunkt for å kartlegge overgangsrisikoen i bedriftsmarkedsporteføljen har banken brukt informasjon fra leiekontrakter til å kartlegge hvilke bransjer som er leietakere i bygninger der banken har pant. Figuren viser andel kvadratmeter utleid til ulike næringer. Den største andelen av bygg i bankens portefølje er utleid som lett industri eller verksted, mens en stor andel også er leid ut som kontor, se Figur 15. Flere detaljer finnes i BN Banks klimarisikorapport.

Figur 15 Type bygg i bedriftsporteføljen

Engasjementene i bedriftsmarkedet er godt diversifisert med tanke på leietakernæringer. Overgangsrisikoen vil i større grad være knyttet til tilstanden og klassifiseringen på eiendommene banken har pant i. Multiconsult har på oppdrag fra banken gjennomført en analyse av både privatboliger og næringseiendommer i bankens portefølje for å vurdere

bygningsstandarden og energiklassifiseringen av bygningene. Denne analysen er et godt bidrag til vurdering av klimarisiko i porteføljen.

I kredittvurderingsprosessen har banken utviklet et verktøy som sikrer dokumentasjon av pantets energiklasse og oppvarmingsgrad i tillegg til funksjonalitet for måling av fysisk risiko. For nye bedriftsmarkedsengasjement er konkrete kriterier for vurdering av ESG-risiko implementert og ESG-relatert data blir samlet inn for hvert nye engasjement. På denne måten skaffer banken seg et datagrunnlag som gjør det lettere å iverksette måltall for og tiltak mot både fysisk risiko og overgangsrisiko.

Bankens rutine for leverandøravtaler inkluderer en rekke punkter knyttet til vurderingen av ESG-risiko når eksterne leverandører kartlegges og vurderes, for å sikre bærekraftige valg også bankens leverandører.

Arbeidet med bærekraftsmålene gir både strategiske og operasjonelle føringer. Banken arbeider derfor med å etablere prosesser som identifiserer, håndterer og overvåker risikoer knyttet til bærekraft. En stor del av klimarisikoen for norske banker er ikke direkte knyttet til hva som finnes på balansen i dag, men hva som er på balansen i framtida³. Det er derfor viktig for banken å ha en proaktiv tilnærming til risikovurderinger knyttet til klimarisiko, og utvikle gode prosesser og rutiner som sikrer bankens risikoprofil med lav risiko også i den fremtidige kredittgivningen.

³ Norges Banks Staff Memo 7/2021 https://www.norges-bank.no/contentassets/244023305b474ca4a7fc4f82d766b46f/staffmemo7_2021.pdf?v=11/08/2021140000&ft=.pdf